

## Jak se děti učí komunikovat? První gesta a slova

Raný vývoj lidské řeči je fascinujícím odvětvím jak psychologie, tak třeba i lingvistiky a neurověd. Komunikace je základem všech společenských interakcí a hraje zásadní roli v průběhu celého života. Užívání jazyka spočívá v řadě složitých mentálních operací, které zahrnují i paměť či schopnost abstraktního a logického myšlení.

**„První slova, která děti vyprodukují, jsou zejména podstatná jména, citoslovce (zvuky) a sociální výrazy.“**

Kdy ale to dítě **řekne** konečně první slovo? Bude to *máma*, *táta*, nebo úplně něco jiného? To je událost, na kterou každý člen rodiny čeká. Produkce prvního slova je velmi individuální, u jednoho dítěte to může být již v osmém měsíci, u druhého kolem prvního roku a u dalšího až třeba v patnácti měsících. První slova, která děti vyprodukují, jsou zejména podstatná jména, citoslovce (zvuky) a sociální výrazy.

máma
táta
haf
bébé
bác
boty
ne
papá
mňau



16–30 měsíců.

Objektivní hodnocení vývoje komunikace dítěte je velmi důležité, jelikož kromě analýzy typického vývoje umožní i včasnou diagnostiku vývojových poruch, jakými jsou porucha autistického spektra, dysfázie a jiné. Jazykový vývoj je možné zhodnotit velmi efektivní metodou využívající rodičovské dotazníky. Aktuálně v České republice existuje *Dotazník vývoje komunikace II (Dovyko II)* pro děti ve věku

*Příklady nejčastěji užívaných slov u dětí ve věku 16-30 měsíců v pilotní studii Dovyka II.*

**„Používání gest je základním ukazatelem schopnosti komunikovat, děti gesta rádi po svých blízkých opakují a sami je používají.“**

Na Psychologickém ústavu AV ČR ve spolupráci s pediatrikou klinikou Motol (Prof. MUDr. Jan Lebl, CSc, FCMA) jsme sestavili *Dovyko I* pro sledování komunikace u menších dětí, to ve věku 8-18 měsíců. Tento dotazník sleduje jak první porozuměná a produkováná slova (rodiče zaškrťávají slova z různých kategorií), tak i gesta. Používání gest je základním ukazatelem schopnosti komunikovat, děti gesta rádi po svých blízkých opakují a samy je používají. Gesta mohou být i hry a rutiny (např. *vařila myšičku kašičku, kývání hlavou ve smyslu ano*), či napodobování činností dospělých, hra na rodiče (*dítě ukládá plyšáka do postele*), manipulace s předměty a napodobování zvířátek.

Dotazník se otestuje na vzorku asi 1300 dětí, díky čemuž vzniknou standardizované normy. Ty pak slouží právě pro vědeckou analýzu v této fázi osvojování jazyka – analyzuje se počet slov, gest, vlastnosti položek a souvislosti mezi položky. Dotazníky také slouží pro komparaci různých sociodemografických faktorů, jakými jsou věk, pohlaví, počet sourozenců, vzdělání matky či otce, bydliště – město versus vesnice. Dále se využívají pro mezi jazykové srovnání, např. u bilingvních dětí a pro případnou detekci rizika poruchy pro rodiče a specialisty.

**Bud'te součástí vědy a pomozte nám objevit nové poznatky o tom, jak se malé děti učí mluvit.**